

LÀM HỌC TRÒ SUỐT ĐỜI

Niềm-Tin

Văn-nhân Solon d' Athènes đã để lại một câu nói cho đời, 'Mỗi ngày con người học thêm một điều mới cho mình.' Còn Trang-Tử thì bảo rằng, 'Đời con người thì có bờ bến, mà cái học thì không có bờ bến.' Như vậy, có thể nói rằng, con người làm học-trò suốt đời sao? Đúng thế, Triết-gia Hasan, người Hồi-giáo đã quả quyết như vậy. Ông nói: "Điều thiết-yếu trong cuộc sống của con người là luôn luôn làm một học trò."

Hiền-triết Hasan bảo rằng, có nhiều người nói ta không có một ai là thầy của ta cả, nhưng ta quả-quyết điều này không có nghĩa là ta không phải là một học trò. Vì ta xem vạn-vật là thầy. Tinh-thần học hỏi của ta luôn rộng mở hơn tất cả các người. Ta học hỏi từ tất cả mọi vật, từ cành cây, ngọc cỏ đến đám mây trên trời cao kia. Mặc dầu ta không có một người thầy, song ta có hàng triệu triệu người thầy mà ta đã học được mỗi khi ta có thể.

 Có nhiều người nắm được trong tay một vài bằng cấp, thường cho rằng mình đã thông-suốt mọi sự trên đời. Nhưng thật ra, "Điều chúng ta biết chỉ là một giọt nước, điều mà ta chưa biết thì mênh-mông như đại-dương" (Einstein). Hay càng gay-gắt như triết-gia Platon: "Tôi chỉ biết có một điều là: tôi chẳng biết gì cả."

Khi Hasan, người hiền-triết Hồi-giáo sắp qua đời, trong giờ hấp-hối, có người hỏi ông: "Thưa Hasan, có ai là thầy trong đời của ông không?" Hasan đáp: "Những người thầy của ta nhiều vô kể. Nếu điểm lại tên tuổi của các vị ấy, hằng sẽ mất hàng tháng, hằng năm, và như thế lại quá trễ rồi, vì thời-gian của ta không thể nào kéo dài thêm được nữa. Nhưng ta có thể kể về ba người thầy sau đây của ta".

 Người thầy đầu tiên của ta là một tên trộm. Có lần ta đi lạc đường trong sa-mạc, khi ta tìm được một khu làng, thì trời đã rất khuya, và mọi nhà đều ngủ yên giấc. Nhưng cuối cùng, ta cũng tìm thấy được một người, ông ta đang khoét vách một căn nhà trong làng. Ta hỏi ông ta xem có thể tá-túc ở đâu cho

qua đêm, ông ta trả lời: "Khuya-khoét thế này, thật khó tìm chỗ nghỉ chân, nếu ông không ngại ở chung với một tên ăn-trộm, thì ông có thể đến ở chỗ của tôi."

 Người đàn ông ấy thật tuyệt-vời. Ta đã nán ở lại đấy không phải chỉ một đêm thôi, mà ở lại đến đúng một tháng! Cứ mỗi đêm ông ta bảo: "Tôi đi làm đây. Ông ở nhà cầu-nguyện cho tôi nhé!" Và mỗi đêm ông ta trở về nhà, ta đều hỏi: "Có trộm được gì chẳng?" Ông ấy đều đáp rằng: "Hôm nay thì chưa, nhưng ngày mai có thể lắm, tôi sẽ cố-gắng." Ta chưa bao giờ thấy ông ta có tình-trạng tuyệt-vọng, ông ta luôn luôn vui-vẻ và hạnh-phúc. Đã nhiều lần ta suy-gẫm và suy-gẫm mãi trong nhiều năm ròng-rã, cuối cùng không cảm-nhận được một chân-lý nào. Ta đã rơi vào tình-trạng tuyệt-vọng, tuyệt-vọng đến nỗi ta nghĩ mình phải chấm-dứt tất cả những điều vô nghĩa này. Ngay trong lúc ấy, ta chợt nhớ đến tên trộm, là kẻ hằng đêm vẫn quả-quyết rằng: "Ngày mai tôi sẽ làm được, có thể lắm chứ!"

 Người thầy thứ hai là một con chó. Khi ta ra bờ sông uống nước, chợt thấy có một con chó xuất-hiện. Nó cũng khát nước. Nhưng khi nhìn xuống dòng nước, nó thấy cái bóng của nó trong dòng sông, nó tưởng là một con chó khác. Bèn hoảng sợ, tru lên và bỏ chạy. Nhưng rồi con khát hồi-thức nó quay trở lại. Và cuối cùng, mặc cho nỗi sợ-hãi trong lòng, nó nhảy xuống sông và cái bóng liền biến mất. Ta cảm-nhận được đây là một thông-điệp đã được gửi đến cho ta: "Con người phải biết chiến-thắng nỗi lo-sợ trong lòng mình bằng một hành-động cụ thể".

 Và người thầy cuối cùng trong đời ta là một đứa bé. Vì một ngày kia, ta đi đến một thành-phố nọ và ta thấy một đứa bé, trên tay cầm một cây nến đã thắp sáng để đặt trong đèn-thờ. Thấy vậy, ta bèn hỏi đứa bé: "Có phải con tự thắp cây nến này chẳng?" Đứa bé đáp: "Thưa phải." Đoạn ta hỏi tiếp: "Lúc nến chưa được thắp sáng, và chỉ một thoáng sau thôi, khi nến được thắp thì cháy sáng ra. Vậy con có biết ánh sáng từ đâu đến không?" Đứa bé cười lớn tiếng, phụt thổi ngọn nến, rồi nói: "Ông thấy ánh sáng đã biết mất, như vậy ông bảo ánh-sáng đã đi đâu?"